

Ouderenparticipatie verhoogt kwaliteit binnen het onderwijs

OUDEREN IN HET ONDERWIJS

Ouderenparticipatie in het onderwijs verhoogt de kwaliteit van het onderwijs. Het sluit aan bij de visie dat studenten het beste leren wanneer er levendige en herkenbare praktijk-situaties in de leeractiviteiten van het onderwijs wordt aangeboden. Onderwijs wordt op verschillende manieren en op verschillende niveaus gegeven en dat vraagt om verschillende methoden van ouderenparticipatie. Elke vorm van participatie heeft zijn eigen doelen en kenmerken.

Bij sommige vormen is er veel individueel contact, bij andere vormen is het onderwijs meer klassikaal.

In een aantal vormen is het persoonlijke contact tussen de student en de oudere heel belangrijk. Het levensverhaal en de wijsheid van ouderen zijn leerzaam voor studenten ter voorbereiding op hun beroeps-carrière. Daarnaast is er in het menselijke contact aandacht voor de wederkerigheid in de relatie tussen toekomstig professional en patiënt of cliënt.

In deze folder beschrijven we verschillende manieren om ouderen bij het onderwijs te betrekken.

Twee ouderen namen deel aan een debat van studenten van Hogeschool Rotterdam. Drie groepjes studenten hadden zich verdiept in onderwerpen gerelateerd aan de ouderenzorg. Eén daarvan was euthanasie. Mary beschrijft het debat: “Het was heel bijzonder en leerzaam. Het onderwerp overviel mij op de vroege ochtend, maar de studenten hadden het onderwerp uitgewerkt op een poster en waren zelf heel goed voorbereid. Ze brachten het onderwerp heel integer.

Uit eigen ervaring kon ik de studenten vertellen dat zij als zij dat wilden en het op kunnen brengen patiënten kunnen begeleiden en ook aanwezig mogen zijn bij het bespreken met de arts. Maar ik heb hen ook verteld dat zij nooit verplicht zijn om mee te werken aan de uitvoering van euthanasie, je hebt altijd de vrijheid om medewerking te weigeren. Er was een studente aanwezig die uit een andere cultuur kwam, zoals zij zelf verwoordde, zij was duidelijk opgelucht dat zij dit kon en mocht weigeren. Ik heb dit debat als zeer positief ervaren”.

De docent geeft over de methode aan: “Ik vind het debat met ouderen een erg leuke en leerzame onderwijsmethode. Er werd echt stevig gediscussieerd. In de komende periodes ga ik proberen meer docenten enthousiast te maken voor deze manier van onderwijs.”

ERVARING MARY 77 JAAR

Een meedenktank binnen het onderwijs met ervaring

Als u contact opneemt met het GENERO Ouderen- en mantelzorgforum kunnen zij u adviseren over welke onderwijsvorm het beste bij uw onderwijsdoelen past. Forumleden hebben meerdere jaren ervaring met het zelf deelnemen aan verschillende vormen van onderwijs. Ook daarvoor kunt u bij hen terecht.

Welke onderwijsvormen zijn er?

CLIËNT TYPERINGS GESPREK

Voor sommige beroepen vergt het oefening om een goede gesprekspartner te worden. Studenten oefenen vaak op elkaar om gesprekken te oefenen. De beste manier om te oefenen is om de oefensituatie zoveel mogelijk op de toekomstige werksituatie te laten lijken. Bij deze vorm oefenen studenten in een groepje met gesprekstechnieken. Een oudere laat zich het hemd van het lijf vragen. De studenten proberen met de juiste vragen een profiel van de oudere op te stellen, met daarin voorkeuren en behoeften van de oudere, zoals ze in hun werk bij een kennismakingsgesprek ook zou moeten kunnen. Na afloop wordt het profiel besproken met de oudere. De studenten krijgen direct feedback van de docent én de oudere op hun gespreksvaardigheden.

Nodig: Er worden groepjes gevormd van 3-4 studenten met één oudere. De ouderen moeten het geen probleem vinden over zichzelf te praten en goed feedback kunnen geven.

DOEL
Studenten leren met ouderen te praten over persoonlijke wensen en behoeften.

COLLEGE TOUR

Net als bij het televisieprogramma gaan een interviewer en een oudere voor de klas zitten. De interviewer stelt de oudere algemene vragen over het leven of over een specifiek onderwerp. Een populair onderwerp zijn levensvragen. Bijvoorbeeld vragen over zingeving of wat waarde geeft in het leven. De studenten leren om de juiste gesprekstechnieken toe te passen om persoonlijke en lastige onderwerpen bespreekbaar te maken. De docent kan het gesprek van te voren al doornemen met de oudere zodat de oudere zich goed kan voorbereiden op te vragen. Studenten proberen goede aanvullende vragen te stellen.

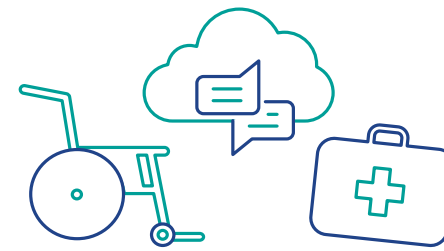
Nodig: Enkele ouderen die het leuk vinden om voor de klas te staan en bevraagd te worden door studenten.

DEBAT

Studenten voeren in een groep of individueel een onderzoek

DOEL
Studenten verdiepen zich in een oudere en leren vragen te stellen.

DOEL
Studenten leren hun onderzoek te verdedigen en discussiëren met ervaringsdeskundigen.

uit naar een onderwerp dat past bij de module die ze volgen. Aan het einde van de module werken de studenten hun onderzoek uit in een posterpresentatie. Bij de presentatie formuleren de studenten een aantal stellingen die klassikaal worden besproken. De aanwezige ouderen geven input vanuit de belevingswereld van ouderen. Dit levert vaak onopgemerkte invalshoeken of argumenten op. Tijdens het debat ontvangen studenten direct feedback van de ouderen op hun onderzoek. De posters kunnen na afloop uitgedeeld worden aan de ouderen. Posters kunnen daarna bijvoorbeeld in zorginstellingen opgehangen worden.

Nodig: Drie of vier welbespraakte ouderen die tegengas durven te geven en kritische vragen stellen aan studenten.

AFSTUDEER- COACH

Tijdens het afstudeertraject waar een student samen met een begeleider van

DOEL
De student leert onderzoek uitvoeren en toetst bevindingen bij een ervaringsdeskundige.

school aan zijn onderzoek werkt, kan een oudere als afstudeercoach optreden en extra inhoudelijke begeleiding bieden. De oudere is een gesprekspartner voor de student. De student kan bijvoorbeeld aannames bespreken of conclusies of aanbevelingen voorleggen aan de oudere. Als de student een product moet ontwikkelen, kunnen prototypes door de oudere getest worden. Door een oudere te betrekken bij het afstudeeronderzoek krijgt het onderzoek meer diepgang en relevantie.

Nodig: Een kritische oudere die met een student kan discussiëren over een onderzoeksopzet, resultaten en conclusies.

ADVIESRAAD

Voordat nieuw lesmateriaal in de les wordt gebruikt kunnen ouderen advies geven over de inhoud van het lesmateriaal. Dit kan bijvoorbeeld gaan over de dingen die voor ouderen belangrijk zijn of waarvan zij vinden dat het extra aandacht verdient. Dit gebeurt vaak in de vorm van een focusgroep.

Nodig: Een groep kritische ouderen die samen met een docent lesmateriaal bespreekt.

DOEL
Nieuw lesmateriaal voorleggen aan ervaringsdeskundigen voor kritische feedback.

DE MATCH

Eén student of een duo van studenten wordt gekoppeld aan een oudere.

De oudere vertelt over zijn leven en gunt de student een kijkje in zijn leven. De student probeert het de oudere meer naar zijn zin te maken. Misschien is er een alledaags probleem dat de student kan oplossen? Samen ondernemen ze een activiteit. Dat kan van alles zijn: samen koken, gaan wandelen, winkelen, met de auto door een wijk rijden waar de oudere vroeger heeft gewoond of gewerkt, gezelschap houden, wat spelletjes doen, helpen met het mobieltje of internet. Door het intensieve contact met ouderen leren de studenten meer over de belevingswereld van ouderen. Door mensen uit verschillende generaties dichterbij elkaar te brengen, bevorderen we begrip en waardering tussen jongeren en ouderen. Contacten tussen jong en oud worden genormaliseerd. Na afloop van de periode presenteren de studenten hun ervaringen aan hun klas. Vaak blijven de studenten contact houden met de ouderen.

Nodig: Ouderen die het leuk vinden gekoppeld te worden aan studenten.

DOEL
De belevingswereld van jongeren vergroten.

VERWENDAG

Studenten van verschillende opleidingen organiseren een verwendag voor ouderen. Daarbij kan gedacht worden aan lekkere gezonde hapjes bereid door studenten, manicure of schoonheidsbehandelingen, leefstijladviezen, beweegactiviteiten. De studenten kunnen hun vaardigheden oefenen en iets betekenen voor de ouderen in hun omgeving. Het bevordert het contact tussen jongeren en ouderen op een laagdrempelig manier. Tijdens de activiteiten ontstaan vaak leuke gesprekken. Studenten leren anders kijken naar ouderen. De verwendag kan als jaarlijks terugkerend evenement georganiseerd worden.

Nodig: Ouderen die zich willen laten verwennen.

DOEL
Om studenten op een luchtige manier in contact te brengen met ouderen.

Albeda College Rotterdam – Cliënttyperingsgesprek

In het schooljaar 2016/2017 deden alle eerste klassen van niveau 3 Verzorging van het Albeda College in Rotterdam mee aan cliënttyperingsgesprekken. Aan het eind van het jaar werd de werkwijze geëvalueerd met docenten en betrokken senioren. Het was voor alle betrokkenen een positieve ervaring. De ouderen hadden voor de opleiding een paar adviezen. Een van die adviezen was dat de verslagen over de cliënt meer structuur mochten hebben. In het nieuwe schooljaar is dit opgepakt. In een voorbereidende les krijgen de studenten de opdracht de cliënt te bevragen over de 4 domeinen van het Zorgleefplan: Woon- en leefomstandigheden, Participatie, Mentaal welbevinden en autonomie, Lichamelijk welbevinden en gezondheid. Deze structuur levert ook betere verslagen op. Verschillende leden van het GENERO Ouderen- en mantelzorgforum nemen deel aan de lessen.

ERVARING MIEKE 82 JAAR

De beschreven voorbeelden zijn enkele mogelijkheden van ouderenparticipatie in het mbo- en hbo-onderwijs.

Contact GENERO Ouderen- en mantelzorgforum

GENERO

Voorzitter: Elly Smits-Kruijs
e-mail: elly.smits@tiscali.nl
Secretariaat: Jennifer Eeuwijk
e-mail: eeuwijk@pallashrc.com
telefoon: 010 447 4449

DEZE HANDREIKING IS DOOR HET GENERO OUDEREN- EN MANTELZORGFORUM OPGESTELD IN SAMENWERKING MET:

DEZE HANDREIKING IS MOGELIJK GEMAAKT DOOR SUBSIDIE VAN ZonMw - Nationaal Programma Ouderenzorg

